

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud: D. Dulghieru)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, V. Cotorobai, A. Miron)

D E C I Z I E

11 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Nina Vascan
Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Ghenadie Mardare,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Larisa Șatravca
împotriva lui Ghenadie Mardare, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția
Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău cu privire la
desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor și încasarea
pensiei de întreținere pentru copilul minor,
împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 16 noiembrie 2017 Larisa Șatravca a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Ghenadie Mardare, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția
Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău cu privire la
desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor și încasarea
pensiei de întreținere pentru copilul minor.

În motivarea acțiunii a invocat că la data de 02 august 2014 a înregistrat
căsătoria cu pârâtul Ghenadie Mardare, fapt confirmat prin actul de căsătorie
nr.594 emis de Oficiul de Stare Civilă mun. Chișinău, iar la XXXXX s-a născut
fiica XXXXX, care în prezent se află la întreținerea reclamantei.

Reclamanta a susținut că în ultima perioadă, relațiile între ea și pârât s-au
în răutățit, pârâtul fiind deconspirat în infidelitate conjugală, fapt care în mod
iremediabil a afectat relațiile familiale. Mai mult, în familie s-a format o atmosferă
psihologică insuportabilă, care se răsfrânge negativ și asupra copilului.

A afirmat că practic familia există doar formal, căci de cinci luni locuiesc
separat.

Astfel, consideră Larisa Șatravca că instanța judecătorească, reieșind din
condițiile concrete în care se educă copilul și având la bază prevederile art. 63 alin.
(2) Codul familiei, va soluționa litigiul privind determinarea locului de trai al
copilului minor ținând cont de vârsta copilului, atașamentul lui față de fiecare din
părinți, surori sau frați, de relațiile existente între copil și fiecare părinte, de
calitățile morale ale părinților, de posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate
pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru,

condițiile de trai etc.). Factorul decisiv în determinarea locului de trai al copilului minor trebuie să fie interesul copilului, având în vedere posibilitatea părintelui de a crea cele mai favorabile condiții pentru educarea și instruirea copilului.

Reclamanta a mai specificat că deoarece pârâtul Ghenadie Mardare nu dispune de venituri regulate, consideră că pensia pentru întreținerea copilului minor urmează a fi încasată în sumă bănească fixă, dar nu mai mic de $\frac{1}{4}$ din salariul mediu pe economie, conform datelor Biroului Național de Statistică, respectiv opinează că pensia pentru întreținerea copilului minor trebuie a fi încasată în mărime fixă de 3 000 de lei/ lunar, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată și până la atingerea majoratului copilului.

A solicitat desfacerea căsătoriei încheiate între Ghenadie Mardare și Larisa Șatravca la 02 august 2014, determinarea domiciliului copilului minor cu mama, încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă bănească fixă de 3 000 de lei lunar, începând cu data adresării în instanța de judecată și până la atingerea majoratului copilului.

Prin hotărârea din 06 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani s-a admis acțiunea; s-a desfăcut căsătoria dintre Ghenadie Mardare și Larisa Șatravca, înregistrată la 02 august 2014, la OSC Chișinău, cu nr. 594; s-a determinat domiciliul copilului minor XXXXX cu reclamanta Larisa Șatravca; s-a încasat de la Ghenadie Mardare în folosul Larisei Șatravca pensia de întreținere pentru copilul minor în mărime fixă de 3 000 de lei/ lunar, începând cu data adresării acțiunii, 16 noiembrie 2017, până la atingerea majoratului copilului minor; s-a încasat de la Ghenadie Mardare în folosul Larisei Șatravca cheltuielile de judecată în sumă de 140 de lei.

La 04 octombrie 2018, Ghenadie Mardare a declarat apel împotriva hotărârii din 06 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe în partea încasării pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă fixă de 3 000 de lei cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie micșorat cuantumul pensiei de întreținere.

Prin decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ghenadie Mardare și s-a menținut hotărârea din 06 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani.

La 22 martie 2019, Ghenadie Mardare a declarat recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii și micșorarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copilul minor până la suma de 1 500 de lei/ lunar.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, menționând că instanța de apel la emiterea deciziei nu a stabilit circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, a încălcat și aplicat eronat normele de drept material.

A relatat că nu este de acord cu încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă fixă de 3 000 de lei, deoarece nu dispune de mijloace financiare suficiente, fapt ce rezultă și din actele anexate la materialele cauzei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 13 decembrie 2018.

Materialele cauzei atestă că decizia instanței de apel a fost expediată părților la 22 ianuarie 2019, fiind recepționată de către recurent la 23 ianuarie 2019, fapt confirmat de ultimul în cererea de recurs.

Astfel, recursul declarat la 22 martie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 10 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul declarat de Ghenadie Mardare admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând recursul declarat de Ghenadie Mardare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a remite cauza spre rejudicare în instanța de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudicare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În sensul art. 432, alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118, alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130, alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură civilă, statuează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Materialele cauzei denotă că la 16 noiembrie 2017 Larisa Șatravca a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ghenadie Mardare, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor în mărime fixă de 3 000 de lei.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acesteia și admiterii integrale a acțiunii.

Ghenadie Mardare nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe a declarat apel prin care a solicitat casarea acesteia în partea încasării pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă fixă de 3000 de lei cu emiterea unei noi hotărâri prin care să fie micșorat cuantumul pensiei de întreținere.

Judecând apelul declarat de Ghenadie Mardare, instanța de apel la respins și a menținut hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea deciziei contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în recurs, instanța de recurs constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, având o motivare superficială, fără a fi abordate toate aspectele importante în speță.

În susținerea opiniei date, se rețin prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Cod de procedură civilă, care stabilesc expres că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, se va remarca că în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei hotărârii contestate la caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție evidențiază că instanța de apel avea obligația de a pătrunde în esența criticilor aduse de către Ghenadie Mardare în dezacordul cu hotărârea primei instanțe și de a se pronunța asupra tuturor motivelor invocate de acesta în cererea de apel.

Astfel, se constată că instanța de apel la adoptarea soluției a conchis că instanța de fond corect a dispus încasarea din contul lui Ghenadie Mardare a pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă bănească fixă de 3 000 de lei, or, ultimul nu este angajat oficial în câmpul muncii, având venituri neregulate, fapt ce acordă instanței posibilitatea încasării pensiei de întreținere în sumă bănească fixă, însă instanța de apel nu s-a expus asupra argumentului apelantului precum că la materialele cauzei nu se regăsesc probe ce ar permite stabilirea pensiei de întreținere în mărime fixă de 3 000 de lei/ lunar.

Aici, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că conform art. 75 alin. (1) și (3) din Codul familie, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte

venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii. În cazul în care unii copii rămân cu un părinte, iar alții – cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art.76.

Conform art. 76 al Codului familiei, în cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/ sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/ sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/ sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/ sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/ sau alte venituri conform art. 75. Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Reieșind din normele citate, se atestă că la încasarea pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă, instanțele judecătorești urmează să țină cont de starea materială și familială a părților și de alte circumstanțe importante, după cum ar fi informația eliberată de Biroul Național de Statistică cu privire la valoarea minimului de existență pentru un copil.

Respectiv, invocarea instanței de apel referitor la faptul că Ghenadie Mardare deține venituri pe care nu le declară oficial, ce rezultă din nota informativă prin care se confirmă că apelantul este fondatorul companiei „Rubin-Atelir” SRL și explicațiile acestuia din procesul-verbal din 06 august 2018 precum că activează în calitate de director dar neoficial, nu are un salariu fix, nu l-a calculat niciodată, nu deține certificat privind mărimea salariului, nu denotă cert că recurentul/apelant ar dispune de mijlocare financiară pentru plata pensiei de întreținere în cuantumul solicitat de intimată/reclamantă și încasat de instanța de apel.

Totodată, la materialele cauzei nu este anexată informația cu privire la valoarea minimului de existență pentru un copil, eliberată de Biroul Național de Statistică.

Drept urmare, nu este clar din care considerente instanța de apel a ajuns la concluzia încasării pensiei de întreținere pentru copilul minor în sumă bănească fixă de 3 000 de lei/ lunar, or, la încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, urma a se lua în considerare, ca circumstanță stabilită, informația prezentată de Biroul Național de Statistică despre valoarea minimului de existență pentru un copil și nu informația despre salariul mediu lunar al unui lucrător sau informația cu privire la mărimea minimului de existență, deoarece pensia se încasează pentru întreținerea copilului minor.

Distinct de aceste constatări, instanța de recurs relevă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și anume cauza Fomin vs. Moldova din 11 ianuarie 2012, unde Curtea a indicat că dreptul la un proces echitabil include dreptul părților de a fi auzite, ce, la rândul său, presupune nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar, în primul rând, obligația corespunzătoare a

instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente ale părții au fost acceptate sau respinse.

Astfel, instanța de recurs remarcă că întru judecarea justă și corectă a litigiului, instanța de apel era obligată să se expună și să dea apreciere tuturor motivelor invocate în apel, fapt ce direct rezultă din prevederile art. 373 alin. (1), (5) Cod de procedură civilă.

În concluzie și în sensul art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

La rejudecare instanța de apel urmează să țină cont de cele relatate și să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Față de cele de preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și de a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 442, 444, 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ghenadie Mardare,

Se casează decizia din 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Larisa Șatravca împotriva lui Ghenadie Mardare, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani, municipiul Chișinău cu privire la desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copilului minor și încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat